

Jakokosken koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

[31.8.2026]

1 Suunnitelman laadinta ja yhteistyö

Tämä suunnitelma täydentää Kontiolahden kunnan 17.6.2026 julkaistua suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Jakokosken koulun suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, opiskeluhuollon, huoltajien ja oppilaiden kesken. Suunnitelman laadinnassa käytetään apuna esimerkiksi kouluterveyskyselyn, KiVa-kyselyn, koulun omien kiusaamiskyselyjen sekä oppilaskyselyn tuloksia.

2 Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän määrittely, tunnistaminen ja ennaltaehkäisy

2.1 Kiusaaminen, väkivallan ja häirinnän määrittely ja tunnistaminen

Koulukiusaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa sama oppilas joutuu toistuvasti ja tarkoituksellisesti toisten oppilaiden kielteisen toiminnan kohteeksi siten, että hän ei pysty puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaamista voi toteuttaa yksittäinen oppilas tai ryhmä. Kiusaaminen eroaa yksittäisistä ristiriitatilanteista tai tasaväkisten oppilaiden välisistä nahistelusta, jotka ovat tyypillisesti hetkellisiä eivätkä kohdistu toistuvasti samaan oppilaaseen.

Vaikka kaikki aggressiivinen käyttäytyminen ei täytä kiusaamisen tunnusmerkkejä, myös yksittäisiin väkivallan tai häirinnän tekoihin puututaan välittömästi. Kiusaamisen muotoja voivat olla esimerkiksi nimittely, uhkailu, pilkkaaminen, eristäminen, ryhmästä poissulkeminen, fyysinen koskemattomuuden loukkaaminen sekä mobiililaitteiden kautta tapahtuva häirintä.

Väkivallalla tarkoitetaan fyysisen tai henkisen voiman käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että se aiheuttaa tai voi aiheuttaa toiselle henkilölle vahinkoa, kärsimystä tai pelkoa. Väkivalta voi olla fyysistä, psyykkistä tai seksuaalista.

Häirinnällä tarkoitetaan käyttäytymistä, joka loukkaa henkilön ihmisarvoa tai koskemattomuutta ja aiheuttaa pelkoa, ahdistusta tai nöyryytystä. Häirintä voi olla yksittäistä tai toistuvaa ja ilmetä esimerkiksi sanallisena, fyysisenä tai sosiaalisena käyttäytymisenä.

Kaikki kiusaaminen, väkivalta ja häirintä on kiellettyä ja siihen puututaan Jakokosken koulussa viivytyksettä. Kaikesta kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä ilmoitetaan huoltajille.

2.2 Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisy

Turvallinen ja hyvinvoiva kouluyhteisö rakentuu yhteisesti sovituista toimintatavoista, johdonmukaisesta arjen toiminnasta sekä oppilaiden ja huoltajien osallistumisesta toimintakulttuurin kehittämiseen. Jakokosken koulun kaikissa tiloissa ja toiminnoissa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita (ks. [Turvallisemman tilan periaatteet - Kontiolahden kunta](#)).

Turvallisen toimintaympäristön ja toimintakulttuurin rakentaminen edellyttää, että koko kouluyhteisö, huoltajat ja muut toimijat tuntevat käytössä olevat toimintatavat kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

Kiusaamiseen puuttumisen edellytyksenä on, että tilanteesta saadaan asianmukainen ja oikea-aikainen tieto. Jakokosken koulussa kaikki kouluyhteisön jäsenet tuovat esiin havaitsemansa huolet, jotta tilanteisiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. Jakokosken pienen kouluyhteisön etuna on, että kaikki henkilökunnan jäsenet ja oppilaat tuntevat toisensa, minkä vuoksi jokaisella koulun jäsenellä on matala kynnyks puuttua kiusaamiseen, väkivallasta ja häirintään. Lisäksi koulun ja kodin välinen avoin yhteistyö tukee turvallisen toimintaympäristön ja -kulttuurin rakentamista.

Kiusaamisella on merkittäviä vaikutuksia oppilaan hyvinvointiin. Se voi heikentää itsetuntoa, lisätä ahdistuneisuutta ja johtaa psykosomaattisiin oireisiin sekä koulunkäynnin vaikeuksiin. Pitkittyessään kiusaaminen voi heikentää luottamusta toisiin ihmisiin ja vaikuttaa oppilaan sosiaalisiin suhteisiin ja osallisuuden kokemukseen.

Kiusaaminen ymmärretään ryhmäilmiönä, joka koskettaa koko oppilasryhmää. Tämän vuoksi ennaltaehkäisevää toimintaa kohdennetaan yksilöiden lisäksi koko ryhmään ja kouluyhteisöön.

Oppilaat osallistuvat aktiivisesti kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyyn sekä toimintatapojen kehittämiseen. Oppilaita kuullaan säännöllisesti kyselyiden ja keskustelujen avulla. Heidän näkemyksensä huomioidaan toiminnan kehittämisessä.

Jakokosken koulussa oppilaat vastaavat koulun omaan kiusaamiskyselyyn kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Luokanopettajat käsittelevät kyselyt ja selvittävät kyselyissä raportoidut kiusaamisen kokemukset KiVa Koulu -mallin mukaisesti. Kyselyt arkistoidaan, jolloin niihin voidaan palata tarvittaessa. Tämän lisäksi oppilaat vastaavat vuosittain KiVa-oppilaskyselyyn, jonka tulokset käsitellään osana yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä. Oppilaskyselyn tulokset käsitellään soveltuvien osin myös oppilaskunnan tai oppilastoimikunnan kokouksissa ja huoltajailloissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua myös yksittäisten tilanteiden ratkaisemiseen ikätasolle sopivalla tavalla. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden kokemusta osallisuudesta, vastuusta ja turvallisuudesta sekä edistää koko kouluyhteisön yhteistä vastuuta turvallisen toimintakulttuurin rakentamisessa.

Koulun kiusaamisen vastaista toimintaa pidetään esillä koulun tiloissa ja tapahtumissa.

Yhteisötaso

Yhteisötasolla keskeisiä käytäntöjä ovat mm.:

- yhteiset järjestyssäännöt, koulun pelisäännöt, ProKoulu-käyttäytymis- ja opiskeluodotukset sekä muut yhteisesti sovitut käytänteet tai ohjeet, jotka kerrataan oppilaiden kanssa lukuvuoden alkaessa ja aina tarvittaessa
- suunnitelmallinen välituntivalvonta (valvojilla KiVa-liivit), yhteiset periaatteet ja näkemykset kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä sekä siihen puuttumisesta (ProKoulun ei-toivottuun käyttäytymiseen puuttumisen suunnitelma)
- positiivinen pedagogiikka ja vahvuuksien tunnistaminen
- koulukuljetusten valvonta ja yhteistyö liikennöitsijän kanssa
- yhteisölliset tapahtumat, esim. juhlat
- oppilaskunta- ja kummioppilastoiminta
- kodin ja koulun yhteistyö, vanhempainseurueiden tiivis yhteistyö koulun kanssa

Toimintaa tukee moniammatillinen yhteistyö opiskeluhuollon ja muiden toimijoiden kanssa.

Ryhmä- ja luokkataso

Ryhmä- ja luokkatasolla ennaltaehkäisy toteutuu suunnitelmallisesti esimerkiksi:

- KiVa Koulu -toimintamallin
- ProKoulu-toiminnan
- positiivisen pedagogiikan ja vahvuuksien tunnistamisen
- ryhmäytymisen vahvistamisen
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen avulla.

KiVa-toimintamalli tarjoaa tutkimusperustaisen kokonaisuuden kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden seurantaan.

ProKoulu-toimintamalli ohjaa oppilaita kohti toivottua käyttäytymistä korostamalla yhteisiä odotuksia, myönteistä palautetta ja sosiaalisten taitojen oppimista. Jakokosken koulun ProKoulu-toimintamallin mukaisia käyttäytymisodotuksia ovat kuunteleminen, rauhallisesti liikkuminen ja tilan antaminen toisille ihmisille kaikessa toiminnassa.

Opetuksessa hyödynnetään myös vahvuuspedagogiikkaa, joka tukee oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Yksilötaso

Oppilaiden hyvinvointia ja koulunkäyntiin kiinnittymistä seurataan jatkuvasti. Huolta herättäviä merkkejä ovat esimerkiksi haluttomuus tulla kouluun, muutokset käyttäytymisessä, toistuvat myöhästelyt, poistuminen kesken oppitunnin tai koulupäivän, opetukseen osallistumattomuus, luvattomat tai selvittämättömät poissaolot sekä toistuvat tai pitkäkestoiset poissaolot. Näihin ilmiöihin puututaan viivytyksettä yhteistyössä huoltajien ja tarvittaessa opiskeluhuollon kanssa.

Jakokosken koulussa oppilaiden läsnäoloa tuetaan ja poissaoloja ehkäistään paikallisesti laaditun toimintamallin mukaisesti (ks. [Kontiolahden perusopetuksen läsnäolon tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn malli](#)). Oppilaan poissaoloja seurataan säännöllisesti. Poissaolot kirjataan tunneittain Wilmaan, josta myös huoltajat voivat seurata poissaoloja. Kaikista poissaoloista vaaditaan huoltajan kuittaus poissaolon syystä. Kaikista luvattomista poissaoloista ilmoitetaan huoltajalle. Jos huoltaja ei ilmoita poissaolon syytä, luokanopettaja tiedustelee poissaolon syytä samana päivänä viestillä/puhelimitse.

3 Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

Jakokosken koulussa emme hyväksy väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia missään muodossa. Kaikki koulun henkilöstön jäsenet ovat velvollisia puuttumaan välittömästi havaitsemaansa tai tietoonsa saamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan tai häirintään. Jakokosken koulu on pieni yhteisö, jossa kaikki tuntevat toisensa. Tämän vuoksi puuttumiskynnys on hyvin matala.

Jakokosken koulussa puuttumisen toimintamallina käytetään periaatetta **PKS**:

- **Pysähdyn:** tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan
- **Kuuntelen:** osapuolia kuullaan rauhallisesti ja tasapuolisesti

- **Selvitän:** sovitaan jatkotoimenpiteet ja arvioidaan tarvittava tuki

Ensivaiheessa tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan. Tämän jälkeen osapuolia kuullaan erikseen, jotta kaikille annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta. Tilanteen luonne arvioidaan ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä. Toimenpiteet kirjataan kuten jäljempänä tässä luvassa on kuvattu, ja tilanteen seuranta käynnistetään. Huoltajille viestitään Wilma-järjestelmän kautta tai tarvittaessa puhelimitse.

Ensivaiheen käsittelystä vastaa tilanteen tietoonsa saanut koulun aikuinen. Mikäli tilanne on vakava, pitkittynyt tai ei ratkea ensitoimenpitein, se siirtyy KiVa-tiimin käsiteltäväksi. Jakokosken koulun KiVa-ydintiimiin kuuluvat koulunjohtaja ja erityisopettaja. Tilanteen mukaan myös muut henkilökunnan jäsenet voivat osallistua KiVa-tiimiin.

Jakokosken koulussa on käytössä lainsäädännön mukaiset kurinpitokeinot, joiden ohjeistukset käsitellään henkilöstön kanssa säännöllisesti vähintään kerran lukuvuodessa. Toimintaa ohjaavat maakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset ohjeet kiusaamisen ennaltaehkäisystä ja siihen puuttumisesta sekä kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen toteuttamisesta.

- [Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen](#)
- [Kasvatuskeskustelut ja kurinpitokeinot](#)

Pelkistetyt toimintaohjeet lukujen 3.1–3.5 tilanteille (riitojen selvittely, väkivalta ja aggressiivinen käyttäytyminen, kiusaaminen, häirintä sekä rasismi ja syrjintä) kuvataan Liitteessä 1.

3.1 Riitojen selvittely

Jakokosken koulussa riitojen selvittelyssä käytetään edellä esiteltyä PKS-toimintamallia (Pysähdyn, Kuuntelen, Selvitän). Jos tilannetta selvittävä aikuinen ei ole riidan osapuolen luokanopettaja, hän huolehtii, luokanopettaja saa tiedon riidasta. Luokanopettaja kirjaa riidan selvittämisen itselleen muistiin ja Wilman tuntimerkintöihin tai vähäistä suuremman riidan kohdalla Wilma-viestinä osapuolten huoltajille. Luokanopettajan harkinnan mukaan pienen, yksittäisen, riidan selvittelyä ei välttämättä merkitä Wilmaan tai ilmoiteta huoltajalle.

3.2 Väkivalta ja aggressiivinen käyttäytyminen

Jakokosken koulussa panostetaan ennaltaehkäiseviin toimiin, joilla pyritään minimoimaan väkivaltatilanteet. Ennaltaehkäiseviä toimia ovat mm. hyvä oppilaantuntemus, riittävä valvonta, tilanteiden sanoittaminen ja ennakointi. Koulun henkilökunnassa on useita Aveckki-koulutuksen käyneitä henkilöitä.

Väkivaltatilanteen syntyessä tilanne keskeytetään välittömästi. Tilanteessa huolehditaan kaikkien turvallisuudesta ja paikalle pyydetään tarvittaessa lisäapua. Jakokosken koulun välitunneilla on mukana pääsääntöisesti kaksi tai kolme aikuista. Ennen koulupäivän alkua ja välittömästi koulupäivän päätyttyä odottavia oppilaita valvoo 1–2 aikuista. Luokkatiloissa ja muissa opetustilanteissa työskentelee oppituntien aikana 1–2 aikuista. Tarvittaessa muita oppilaita voi pyytää hakemaan aikuisen paikalle avuksi. Hätätilanteessa soitetään 112.

Mikäli väkivaltatilanne ei lopu sanallisella käskyllä ja väkivaltainen oppilas on vaaraksi itselleen, toiselle henkilölle tai omaisuudelle, oppilasta voidaan rajoittaa fyysisesti (kiinnipitäminen). Oppilaan fyysinen rajoittaminen on viimesijainen toimenpide, kun oppilaan vaaraa aiheuttavan toiminnan estäminen muilla keinoilla ole mahdollista. Kiinnipitotilanteissa on oltava paikalla kaksi aikuista. Kiinnipitotilanteesta tehdään kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle. Voimakeinojen käyttäminen kirjataan aina.

Koulunjohtaja vastaa tilanteen johtamisesta tiedon saavuttua hänelle. Huoltajille ilmoitetaan tilanteesta viipymättä. Mahdollinen rikosilmoituksen tai lastensuojeluilmoituksen tarve arvioidaan. Opiskeluhuollon tuki järjestetään tarvittaessa. Väkipallasta seuraa aina kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto. Tilanteen jälkeen suunnitellaan turvallinen paluu arkeen ja järjestetään tarvittava seuranta.

3.3 Kiusaaminen

Jakokosken koulussa kiusaamiseen puututaan viivytyksettä. Mikäli tehdään havainto tai saadaan ilmoitus kiusaamisesta, tilanne otetaan heti selvittelyyn.

Kiusaamistilanteissa tieto kiusaamisesta voi tulla havainnon (kiusaaminen huomataan) tai ilmoituksen kautta (esimerkiksi oppilas tai huoltaja kertoo kiusaamisesta).

Asian selvittäminen käynnistyy heti seulontakeskustelulla sen oppilaan kanssa, johon epäilty kiusaaminen kohdistuu havainnon tai ilmoituksen mukaan. Myös muu asian kannalta tarpeellinen tieto hankitaan. Seulontakeskustelun käy pääsääntöisesti se koulun henkilökunnan jäsen, joka on saanut tiedon kiusaamisepäilystä. joiden tarkoituksena on selvittää, onko kyse kiusaamisesta vai esimerkiksi yksittäisestä konfliktista oppilaiden välillä. Seulontavaihe kirjataan KiVa Koulun lomakkeelle.

Jos seulonnasta vastaava aikuinen seulontakeskustelun käytyään ja muun tarpeellisen selvityksen hankittuaan toteaa, että kyse on kiusaamisesta, koulun KiVa-tiimi tai vastuuhenkilö alkaa selvittää asiaa. Selvittämiskeskusteluissa oppilaiden kanssa paikalla on mahdollisuuksien mukaan kaksi aikuista. Tilanteen selvittely aloitetaan keskustelulla kiusatun kanssa. Keskustelussa kuunnellaan rauhassa, mitä on tapahtunut ja varmistetaan, että oppilas tuntee olonsa turvallisiksi. Lisäksi sovitaan, että asiaan puututaan.

Tämän jälkeen KiVa-tiimi keskustelee kiusaajan/kiusaajien kanssa. Keskustelussa ei syyllistetä, vaan kerrotaan selkeästi, että toiminta on lopetettava ja etsitään yhdessä ratkaisuja tilanteen korjaamiseksi. Tilanteessa voidaan käyttää joko ”yhteisen huolen” -menetelmää tai ”ojentamismallia”.

KiVa-tiimi kirjaa ylös KiVa Koulun lomakepohjalle tarvittavat asiat. Huoltajille ilmoitetaan asiasta saman päivän aikana.

Tilanteen käsittelyn yhteydessä sovitaan seurannasta. Tilannetta seurataan säännöllisesti, esimerkiksi viikoittain. Seurantaa jatketaan, kunnes voidaan olla varmoja kiusaamisen loppumisesta.

Kiusanneelle oppilaalle/oppilaille määrätään seuraamukset perusopetuslain, opetussuunnitelman ja koulun järjestyssääntöjen mukaisesti. Mikäli kiusaaminen näistä toimista huolimatta jatkuu, seuraamuksia kovennetaan asteittain kasvatuskeskusteluista kurinpitokeinoihin. Rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus ovat myös mahdollisia.

Tarvittaessa kiusatulle järjestetään muita tukitoimia, kuten opiskeluhuollon palveluja, etenkin silloin, jos tilanne jatkuu.

3.4 Häirintä

Jakokosken koulussa häirintätilanteisiin puututaan heti PKS-mallia käyttäen. Oppilaalle nimetään tai sanoitetaan hänen tekonsa (häirintä) ja todetaan, ettei sellaista käytöstä hyväksytä Jakokosken koulussa. Asiasta ilmoitetaan huoltajille kirjallisesti ja siitä tehdään merkintä Wilmaan.

Mikäli häirintätilanne on ollut vakava (esim. uhkailu tai seksuaalinen häirintä), siihen puututaan kasvatustakeskusteluin tai kurinpitokeinoin.

Mikäli häirintätilanteet ovat toistuvia, ne käsitellään kiusaamisena.

3.5 Rasismi ja syrjintä

Jakokosken koululla on vuosittain päivitettävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka täydentää maakunnallista suunnitelmaa. Jakokosken koulussa on nollatoleranssi rasismille ja syrjinnälle.

Jakokosken koulussa rasismiin ja syrjintään puututaan PKS-toimintamallia käyttäen. Oppilaalle nimetään tai sanoitetaan hänen tekonsa (rasismi/syrjintä) ja todetaan, ettei sellaista käytöstä hyväksytä Jakokosken koulussa. Asiasta ilmoitetaan huoltajille kirjallisesti ja siitä tehdään merkintä Wilmaan.

Mikäli rasistinen teko ja/tai syrjintä on ollut vakavaa tai toistuvaa, siihen puututaan kasvatustakeskusteluin tai kurinpitokeinoin.

4 Suunnitelman päivittäminen, siihen perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen

Jakokosken koulun suunnitelmaan oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä tehdään päivityksiä tai tarkennuksia tarvittaessa.

Jokainen opetushenkilöstön jäsen tutustuu suunnitelmaan lukuvuosittain ja se käydään läpi syyslukukauden alettua henkilökuntakokouksessa. Henkilöstölle järjestetään tarvittaessa täydennyskoulutusta (esim. Avekki-koulutus).

Suunnitelma käydään läpi oppilaiden kanssa lukuvuosittain. Oppilaille kerrotaan säännöllisesti, mitä kiusaaminen, väkivalta ja häirintä tarkoittavat, sekä miten niihin tulee reagoida.

Suunnitelmasta tiedotetaan huoltajia sekä huoltajaillassa että Wilma-viestillä syksyisin. Suunnitelma löytyy koulun Peda.net-sivustolta.

5 Seuranta ja arviointi

Kaikki kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyvät tilanteet kirjataan viivytyksettä, jotta varmistetaan tilanteen selkeä kokonaiskuva, toimenpiteiden

johdonmukaisuus, oppilaan oikeusturva sekä seurannan toteutuminen. Kaikista kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteista ilmoitetaan viivytyksettä huoltajille.

Kirjauksesta tulee käydä ilmi tapahtuman aika ja paikka, osalliset ja heidän roolinsa, tapahtumien kulku sekä osapuolten keskeiset näkemykset, tehdyt toimenpiteet, sovitut jatkotoimet, huoltajien ja muiden tahojen informointi sekä seurannan aikataulu ja vastuuhenkilö. Kirjaukset arkistoidaan kansioon, jota säilytetään koulun kassakaapissa. Wilmaan tehdään kirjaukset tässä suunnitelmassa erikseen määritellyissä tapauksissa. Tilanteen eteneminen ja seurantakeskustelut kirjataan, kunnes voidaan varmistaa, että tilanne on ratkennut. Kirjaamisessa noudatetaan tietosuojaa, salassapitoa sekä asiallista ja kunnioittavaa kieltä. Huoltajille viestimisessä käytetään Wilma-järjestelmää.

Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Arvioinnissa hyödynnetään tässä suunnitelmassa mainittuja kiusaamiskyselyjä, henkilö- ja oppilaskunnan ja opiskeluhuollon toimijoiden tekemiä havaintoja, huoltajailloissa käytyjä keskusteluja sekä yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaa. Suunnitelman toteutumisen arvioinnista vastaa koulunjohtaja yhteistyössä henkilöstön ja opiskeluhuollon kanssa.

LIITE 1: Toimintaohjeet kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin

1. Huolta herättävä käyttäytyminen (ei vielä kiusaamista)

Tilanne:

Oppilaan käytös viittaa riskiin (esim. ulkopuolelle jääminen, provosointi).

Toimintapolku:

1. Opettaja ottaa asian puheeksi oppilaan kanssa
2. Tarvittaessa keskustellaan huoltajan kanssa
3. Tilannetta seurataan
4. Tehdään ennaltaehkäiseviä toimia:
 - ryhmäyttäminen
 - tukikeskustelut
5. Tarvittaessa ohjataan opiskeluhooltoon

Tavoite: ehkäistä tilanteen kehittyminen kiusaamiseksi

2. Yksittäinen riitatilanne (ei kiusaamista)

Tilanne:

Oppilaiden välinen yksittäinen ristiriita tai sanaharkka.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan heti
2. Osapuolet kuullaan erikseen ja yhdessä
3. Keskustellaan tapahtuneesta ja sovitaan, miten toimitaan jatkossa
4. Tarvittaessa käytetään vertaissovittelua (Verso)
5. Sovitut asiat kirjataan (esim. Wilma-merkintä)
6. Tilannetta seurataan arjessa

Tavoite: ristiriidan ratkaisu ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

3. Toistuva kiusaaminen

Tilanne:

Oppilas joutuu toistuvasti kielteisen kohtelun kohteeksi.

Toimintapolku:

1. Havainto tai ilmoitus → asia otetaan heti käsittelyyn
2. Opettaja selvittää tilanteen:
 - kuulee osapuolet erikseen
 - kirjaa tapahtumat
3. Huoltajille ilmoitetaan saman päivän aikana
4. KiVa-tiimi tai muu nimetty tiimi ottaa vastuun
5. Sovitaan konkreettiset toimenpiteet:
 - keskustelut
 - käyttäytymissopimus
6. Kiusatulle järjestetään tuki (turvallinen aikuinen, opiskeluhuolto)
7. Tilannetta seurataan sovitusti:
 - ensimmäinen seuranta 1–2 viikon kuluttua
 - jatkoseuranta tarvittaessa

Jos kiusaaminen jatkuu:

- siirrytään mahd. kasvatustilanteisiin ja kurinpitokeinoihin
- arvioidaan laajempi tuen tarve

Tavoite: kiusaamisen loppuminen ja turvallisuuden palautuminen

4. Väkivaltatilanne

Tilanne:

Fyysinen väkivalta tai uhkaava tilanne.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään välittömästi
2. Huolehditaan kaikkien turvallisuudesta
3. Tarvittaessa kutsutaan apua (rehtori, muu henkilöstö, hätätilanteessa 112)
4. Osapuolet erotetaan toisistaan (kaksi aikuista/koulun henkilökuntaa paikalla)
5. Rehtori ottaa vastuun tilanteen johtamisesta
6. Huoltajille ilmoitetaan välittömästi
7. Arvioidaan:
 - o rikosilmoituksen tarve
 - o lastensuojeluilmoituksen tarve
8. Käynnistetään opiskeluhuollon tuki
9. Päätetään kurinpitokeinot
10. Suunnitellaan turvallinen paluu arkeen
11. Seuranta järjestetään tiiviinä

Tavoite: turvallisuuden varmistaminen ja vakavan tilanteen hallinta

5. Häirintä

Tilanne:

Oppilaan ihmisarvoa loukkaava käyttäytyminen.

Toimintapolku:

1. Tilanteeseen puututaan heti
2. Teko kirjataan selkeästi (mitä tapahtui)
3. Osapuolet kuullaan
4. Huoltajille ilmoitetaan
5. Arvioidaan häirinnän luonne:
 - yksittäinen vai toistuva
 - vakavuus
6. Sovitaan toimenpiteet:
 - ohjaus ja keskustelu
 - tarvittaessa kurinpitokeinot
7. Tarjotaan tukea kohteelle
8. Seurataan tilannetta systemaattisesti

Erityisesti huomioidaan:

- seksuaalinen häirintä → käsitellään aina vakavana
- digihäirintä → huomioidaan myös koulun ulkopuolinen ympäristö

Tavoite: loukkaavan toiminnan loppuminen ja turvallinen ilmapiiri

6. Rasismi tai syrjintä

Tilanne:

Oppilas kokee syrjintää esimerkiksi taustansa, kielensä tai uskontonsa perusteella.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään heti
2. Tunnistetaan ja nimetään teko (rasismi/syrjintä)
3. Osapuolet kuullaan
4. Huoltajille ilmoitetaan
5. Sovitaan seuraamukset ja tarvittava ohjaus
6. Käsitellään asia tarvittaessa myös ryhmän kanssa (kasvatuksellinen näkökulma)
7. Tarjotaan tukea kohteelle
8. Seurataan tilannetta

Tavoite: syrjinnän nollatoleranssin toteutuminen ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen